

Vassili Grossman
va ser, a més de
novel·lista i narrador,
reporter de guerra
ARXIU

**REPÒS ETERN
I ALTRES
NARRACIONS**
Vassili Grossman

Traducció: Àngels Llòria
Editorial:
Galàxia Gutenberg /
Cercle de Lectors
Barcelona, 2014
Pàgines: 240
Preu: 18 euros

Atansar-se al moll de l'os de la vida

En parlar de la literatura russa, es repeteix com una mena de mantra que els seus grans autors han estat dels artistes més capaços de reflectir amb més pregonesa l'ànima humana, allò que constitueix el fonament de les persones i les acosta a la transcendència. Els grans personatges de les lletres russes són inoblidables i deixen una petja assenyalada no pas pel que fan sinó, sobretot, pel que són i pel que pensen, per la seva insondable humanitat.

Vassili Grossman –que ja posà en evidència el seu talent en el magistral *Vida i destí*– ens ofereix ara una nova mostra de la seva destresa literària amb aquesta excel·lent selecció de relats, escrits entre els anys 1953 i 1963, que el situen com a un dels més il·lustres hereus dels insignes autors del seu país i com a una de les referències inexcusables de les lletres universals.

Perquè no tan sols sap –i d'allò més bé– escriure i explicar històries interessants sinó que, el que al capdavant és molt més rellevant a l'hora de bastir una creació artística de veritat, d'aquelles que deixin petja en els lectors, sap “entendre les persones”; sap com nés d'essencial per a qualsevol artista “observa[r] l'ànima d'una altra [persona]”; que la

seva tasca consisteix “a descobrir el més recòndit dels secrets a l'interior de les ànimes humanes”; arribar a “allò humà que hi ha en l'home”, al “moll de l'os de la vida”.

És conscient que únicament som persones mentre ens emocionem, mentre sentim, mentre permetem que la sang de les nostres venes continuï circulant amb empenta per les nostres venes. O el que és el mateix, quan som capaços de revoltar-nos –“Era possible reprimir l'aspiració de la llibertat, però [...] era impossible destruir-la”– davant les injustícies, ja siguin de la guerra, que ens deshumanitza –“el seu deure és només complir or-

dres, sense fer preguntes”; “no es posava a pensar en el sentit de la vida i de la mort”– o de la vida civil, quan les dictadures totalitàries, de dretes o d'esquerres, capgiren la realitat (i el sentit comú): “L'ésser lliure era l'Estat i no la gent”; “[En] urnes negres de plàstic [...] tornaven a casa aquells a qui la policia s'havia endut de nit en defensa [...] de la seguretat de l'Estat.”

El gran problema que es produeix en una societat, i en cadascun dels individus que la formen, en els moments excepcionals on els extremismes fanàtics s'imposen és que, malgrat que –o, potser, perquè– “tothom vol viure”, la gent va quedant gradualment més i més desdibuixada, i acaba reduïda a la més mínima expressió, convertida en “una ombra de si mateix[a]”, en “una ombra viva de color cendra”.

Raó per la qual sempre hem de tenir en compte –i més encara en temps de crisi i de misèria moral, quan fa la impressió que els interessos de l'estat ho poden justificar tot– que “en la llibertat rau la riquesa de la vida; tan diferent de la misèria d'una vida en esclavitud, com la immensitat del cel es diferencia d'un cubell enreixat de la gàbia galvanitzada”. *

L'apunt

Vida i destí, que està considerada l'obra més important de Vassili Grossman (nascut al que actualment és Ucraïna, 1905 - 1964), va veure la llum gràcies a l'esforç d'uns quants dissidents russos que van fotografiar el manuscrit i van passar els microfilms de contraban i aconseguir així que es pogués publicar a Suïssa, el 1980.